

**Sermones prestantissimi viri Ro|berti de Litio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxij. vi. no.Maij.

De diuina charitate Sermo. iij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](#)

Sermo

III

dominus. et. c. si agam. et. c. q̄obrem.
tan. q. iii. c. vñlqisqz. t. c. incōmū
tibilis. Non it deus mutare sententiā:
inuoueris mutare ppositū. i. emēda
re delictū. Quid faciat ergo peccatores
cur nō ad dñm reuertant qñ tātā mām
peccatores ipos suscipientē inueniunt?
In q̄m enī H̄eg. in homel. Qui stare cō
cepit salte post lapsum surgat. Reuers
tes nos dñs clementer amplectit: q̄r
peccator vita esse indigna iam nō pot
que sc̄ibis saluat. hec ille. Et de pe
ndi. i. c. in actione. t p̄ psalmistā ps. I.
Sor̄tūtū t humiliatiā dñs nō despī
c̄s. et p̄ Ezech. xviii. c. dñs dicit: Nolo
mōtē peccatoris: svt p̄uera t viuat.
Reuertimini et viuire. Paulusq; ad
Eph. ii. dicit: Deus dñes est i māia. Et
sterū. i. Lox. s. Bñdictus deus et pater
vñi nostru ielu xp̄i pater misericordiax.
Que oia considerans deuot Bern. sup
cantica sermone. xxi. ait: Oino propter
mansuetudinē que de te predicat cur
remus post te dñe ielu: audiētes q̄ nō
speras pauperē: peccatoře non horre
as. Non horruisti cofidētē latronē: nō
lachrymatē peccatricē: nō chananeam
supplicantē: nō deprehensam in adulte
nō sedentē in theloneo: nō suppli
cante publicanū: nō negatē discipulū:
non persecutorē discipulow: non ipsos
crucifiores tuos. hec ille. Nihil ergo i
deo auferū: nihil terribile est ad se ve
nientib; peccatoribus. Ideo clamat: Ue
nire ad me operatē iniquitatē. Ueni
te ad me flumen indeficiens oia chari
tatis. Ad me qui vos creaui. Ad me qui
vobis contuli tanta beneficia. Ad me
qui multis annis vos expecto. Ad me
qui dulcissime vos inuito. Ad me qui
vobis benignē suscipio. Ad me qui vobis
indulgeo. Ad me vestrum creatorē: q
paratus sum dare vobis felicitatem re
gnum celorum: quam nobis concedere di
gnatur qui est benedictus in secula se
culorum. Amen.
De diuina charitate: in qua declaraz
tar quare deus benedictus et glorioſus

multa peccata t omnia cuiuscunq; gra
uitatis remittit vere penitētibus ad se
redeuntibus.

Sermo. iii.

Enite ad me

oēs qui laboratis t one
rati estis. Iteruz vbi. s.
Et si quodcuq; peccatū
mortale q; contra deum
cū sit infinitū bonū: malū infinitū mes
rito dici possit: verātamen vnuz altero
grauius esse respectu alicuius circūfā
tie: nullus sane mētis ambigit: imo et
pleriq; peccatores l;z alios penitētēs vi
deant: tñ se illis graui errare rōne co
gnoscit: rōeq; iudicat. Ob qd i dubiū
venit. Si diuina charitas ad oēs pecca
ti genust ad quoſcuq; pctōres se extē
dat. Qd qdē salvator noster soluit i ver
bis pmissis: cū dicit: Venite ad me oēs
scilicet pctōres. In qbus verbis tertia flā
ma diuine charitatis exprimitur: de qua
in presenti dicençum est sub triplici cō
cluſione: videlz

Prima vocat volitōis.
Sæcda vocat remissōis.
Tertiayocat dānatiōis.

Qd deus suavis est omnibus: et qua
liter intelligitur illud dictum apostolic
Q vult omnes saluos fieri: cum tñ non
omnes saluentur.

Caplm. s.

Enīna p̄clusio dicitur volitio
nis. In qua scire debem⁹ q̄
deus gratiosus quātū in ip
so est vult oēs saluos fieri.
Juxta illud ps. cxliii. Bñavis dñs vni
ueris t miseratiōes eius sup oia opa
eius. Apl's autem. s. ad Timoth. i. lo
quēs de liberalissima voluntate dei di
cit: Oēs homies vult saluos fieri: et ad
agitationem veritatis venire. Sed non
in merito dubiu⁹ oritur: quia cum non
omnes saluentur: videtur q̄ voluntas
dei nō sit efficac: vel dictus apostoli est
minus verum. Ad quod declarandum
dicit doctor seraphicus Bonauentura
in. s. dist. xly. q. s. t Nicolaus de lyra su
per hoc passu q̄ dictus apostoli tribus

qq. ii

De diuina charitate.

modis exponitur. Uno modo ut sit ibi distributio accommoda sicut et hic. Ois homo timet in mari. Secundum enim modum loquendi intelligitur qui est in mari. Similiter Augu. exp̄lificat: ut si dicatur: Magister iste docet oēs pueros de ciuitate: q̄ sc̄ docet illos qui ad discit. Nullus em̄ doceat nisi per ipsum. Sic in proposito pōt esse sensus. Deus vult saluos fieri oēs hoīes qui saluantur: q̄ nullus saluatur nisi velit deus. Secundo modo pōt exponi ut sit ibi distributio pro generibus singulorum: et nō pro singulis generū. Sicut cū dicitur: Om̄e aīal fuit in arca Noe: quia de oībus generibus animaliū fuerunt ibi aliqua individua. Et deus de om̄i gene re vult aliquos saluos fieri. s. de grecis: de latinis: de prelatiis: et de subditis: et de om̄i genere. Et sic exponit magister sententiarii in tertiu di. xlviij. s. libri. Tertio modo potest exponi de voluntate dei antecedēte et nō cōsequēte. Voluntas antecedēta est qua q̄s vult aliqd absolute. Voluntas aut̄ que est consequēta est qua q̄s vult aliqd cōsideratis circūstatijs. Voluntas antecedēta est voluntas respetu eiusdē ppter qd̄ deus hoīem facit: et est irrefragabiliter bonop. Voluntas con sequēta est qua vult aliqua h̄m preclen tiam meritor̄. Differētia aut̄ inter hāc et illā voluntatē nō est h̄m diuersitatē affectionis sive modi volendi qui sit in deo: sed h̄m rationē cōnotandi et intelli gēdi. Prout em̄ dī deū velle salutē om̄inibus ordinabilitas ad salutē. Tum ex parte nature date. Tum ex parte gratie oblate. Dedit em̄ dī naturā h̄m quā ipsū possent cognoscere: cognitiū querere: et questiū inuenire et inuenito inherere: ac per hoc salutē obtinere. Gratia simili mō obculit dū filiū misit: cui p̄ eiusmū om̄i saluti sufficit. Leges etiam et mādata salutis tribuit et ostendit. Ipse insup̄ p̄pe est oībus inquirentibus: et oībus inuocātibus enī. Velle ergo homi nē antecedēta saluare nō cōnotat saluz

tem. Velle aut̄ cōsequēta saluare est velle dare salutē ei q̄ē sat ad salutem peruenturū p̄ suū auxiliū et gratiā: et cōnotat salutis eventū. Et sic nō est dices re q̄ deū vult oēs hoīes saluos fieri.

¶ Qualiter deū penitētibus peccatorib⁹ remittit omne genus peti: et quo modo intelligit de pctō i spiritu sanctū q̄ sit irremissibile.

Lap̄m.ii. Ecūda cōclusio dicit remissio nis. Si em̄ dī dēns vult oēs hoīines saluos fieri qui saluat̄ ri volūt̄: adhuc remanet dū bium de peccato i spiritu sanctū. Posto em̄ q̄ aliquis peccasset i spiritu sanctū est irremissibile. P̄t p̄ Augili bro de fide ad Petru: vbi sit: Vis q̄ pec cāt i spiritu sanctū: neq; hic: neg; in futuro remitti dicim⁹. Vis r̄ndēdū est fin magistrū sen. xlviij. s. libri. q̄ peccati in spiritu sanctū vir aut raro: sur diffi culter remittit. h̄m em̄ Alex. de ales in iij. summe. q. s. mem. ii. ar. ii. vbi tractat de remissione peccati. Aīde: peccatum tri pliciter dī irremissibile: scilicet

Negative.

Privatiue.

Contrarie.

¶ Negative est irremissibile illud quod nullo mō pōt remitti. Et isto modo est irremissibile peccatum luciferi et aliorū dā natōrum. ¶ Privatiue dicitur irremissibile qd̄ nō h̄z aliqd dignus p̄ remittit. Et sic om̄e pctō mortale est irremissibile: q̄ nullū pctō mortale habet aliqd p̄ qd̄ sit dignū remissione. ¶ Contrarie p̄t: irremissibile: q̄ h̄z contraria dispositiōne ad gratiā: sine qua nullo mō pos test peccatum remitti. Et isto mō est irremissibile pctō i spiritu sanctū: q̄ dīres cōtra effectū sp̄issanciū: q̄ dīres dī gratia penitentialis. Vuius aut̄ pctō ser sunt species: ut p̄ Aug. in Enchiridion: et de fide ad Petrum. et in lib. de p̄ficio parvulorum: videlz

Desperatio.
Presumptio.
Inuidia fraterno gratiae.
Obstinatio.
Finalis impenitentia.

Impugnatio veritatis agnire.'

Quatuor specierum numerus assignatur
in Boffi. in. q. dist. xliij. ar. iiiij. q. i. vbi dicitur: cū peccatum in spiritu sanctu sit contra penitentiale gratiam: tūc aut est contra ipsam rōne sui: aut rōne antecedentium: aut rōne subsequentium. Si ratione antecedentium: cū ad penitentiam antecedant timor: et spes tanq; due mole: contra timorem est presumptio: contra spem est desperatio. Si ratione consequentium: cū ad penitentiam consequatur emenda que consistit in duob; s. in vera confessione et vera satisfactione: sic sumuntur due species: quarum una est impugnatio veriognitorum est defensatio boni. Si rōne suicidii est obstinatio que comprehendit etiam finalē impenitentiam. Dicis ergo peccatum in spiritu sanctu irremissibile magis aliorum peccatorum genera: pro eo quod non tantum repugnat gratiae: sed etiam dispositioni ad veniam et gratiam suscipiendam. Remissibile autem est cum ratione diuine potest remittere: tum quod homo potest de illo perire: excepto pectore finalis impenitentie. Nec autem finalis impenitentia de duplice fere sicut et perseveratia. Nam perseverantia uno modo de ppositu perseverandi. Alio modo de continua permanentia in bono usque in finem. Sic et impenitentia uno modo de ppositu non penitendi. Alio modo de continua permanentia in malo. Impenitentia prius uno modo potest de ppositu non penitendi est per se irremissibile: quod vix remittit eo quod tale ppositu claudit viam ad gloriam et impedit ingressum spissitatem. Non possibiliter est quod illud peccatum interdu licet non semper remittat. Sed impenitentia secundum modum distinctionis non potest remittere. Hec autem nemini est attribuenda usque ad illud instantem in quo posset dici de aliquo quod finaliter sit impenitens.

De pectore damnatorum et talibus etiam re-

mitteret si ipsi vera penitentiam ficerent: et quoniam eorum nihil valet.

Lapm. iii.

Fertia conclusio de damnationis non licet ea quae dicta sunt locum habebat in his quae peccata in via et emendantur dum vivunt in hoc seculo: tamen nullo pacto extredi possunt ad eos quae in inferno damnati sunt per sententiam definitivam. His enim nunc debet venire. sicut prae Sapientia. Dicentes intra se penitentiam agentes. Ergo videtur quod dei benignitas non sit omnibus communis: neque oes penitentia agentes dei suavitatem inueniunt. Ad quod dicendum est huiusmodi Boffi. in. iiiij. dist. xliij. pre. iiij. art. ii. q. iii. quod agere penitentiam sine dolore de culpa sua commissa potest esse duplum. Aut proper lesionem nature: aut proper offenditatem maiestatis divine. Primas penitentiam habere quis potest ex sola natura sine aliis quo munere generis. Sicut enim homo naturaliter se diligit: sic etiam odit omne proper quod malum incurrit. Et talis penitentia est in damnatione et in malis. Fuit hec in Anno octavo scelestissimo: de quo dicitur. iij. li. Alphab. ix. Orabat scelestus dominus a quo non erat immisericordia consecuturus. Fuit etiam in Esau. de quo dicitur ad Hebreos. xij. Non inuenit locum penitentiae: quod cum lachrymis postulasset eam. Hanc dominus non acceptar: nec quis sic penitentem inuenit gratiam vel veniam. Alia est penitentia qua quod penitet proper dei offenditam. Et hec non est sine divina gratia faciente vel gratis data quae deo placet. Et quoniam diabolus haec habere non potest: id nec veniam habere potest. Sed si per impossibile ponere quod diabolus et damnati possent habere haec penitentiam: tunc dominus daret eis gratias. Unde de diabolis loquens ber. in lib. de gradibus humilitatis. ait: Sic enim deus temperavit in vindicta suam: ut si vellet recipere veniam non neget. Nullum ergo peccatum est tamquam poderosum quod deus clementissimus peccatoribus non remittat: siue sit mortale simplus: siue sit in spiritu sanctu sine in deum. Unde Chrysostomus de penitentia. c. talis. ait: Talis est mihi credere: talis ergo

qq. iii

De divina charitate.

hos dei pietas qd nunq; spernit penitentia si ei sincere t simpliciter offerat. Etia ad summum qd perueniat malorum; t inde tñ velit reuerti ad virtutis als virtutis via suscipit libet t amplectitur, hec ille, t Viero, ad Oceanum de hac sic dicit: Que pcrā flerus iste non purget. Quas inueneras maculas hec lamen ta nō abluit. Petrus trinā negatione trina confessione deleuit. Aaron sacrilegium t cōstatū ex auro vituli caput fraterne correxere preces. David sancti et mansuetissimi viri homicidii pariter t adulterii septē dierū emēdauit famas. Facebat in terra; volutabat in cinere; t oblitus regie maiestatis lumen queres bat in tenebris: illucq; tñ respicēs qd offendebat lachrymabili voce dicebat il lud p̄. I. Libi soli peccavi; t malū corā te feci. 2. J. Redde mihi leticiā salutaris tui: t sp̄ principali confirmā me. Atq; ita factū est vt qd me docuerat virtutib; suis qd stans non cadere: doceret per penitentia qd cadens resurgerem. hec ille. De ipso quoq; David peccatore grauissimo idē Viero, ad Sabinianū diaconem lapsum ita scribit: Totam penitentia pcrōris ostēdit p̄. I. qd ingressus est dauid ad bersabee vro. Uri Ethei t a nathan ppheta corruptus respōdit dices: Peccavi. Statimq; meruit audire. Et dñs abstulit a te pētū tuū. Adulterio emū iuxerat homicidium: t tñ inde conuersus ad lachrymas ait: Misserere mei deus sm magnā miam tuam. Magnum enim pētū magna indigebat misericordia. Tantūq; pfectit ut dudū peccator t penitēs tristiter in magistrū. Ait em: Docebo iniquas vias tuas t̄. Hec Viero. Hoc nō qd dictū est de dauid notatur. n. Reg. xij. Ubi narratur qd post adulterii pariter t homicidii per David cōmissum: cū ei cōminarerur nathā ppheta iudicū dñi; dixit ad nathan:

Peccavi dñ. Statimq; audiuit nathā respōdentē: Et dñs trastulit peccatum tuū a te. Hec pro omniā diximus cōfessione: vt sentiant peccatores omnes cōmpla sit charitas t benignitas summi dei. Et ad hoc occurrit quoddā evenit plumbū vere stupendū t admirabile factū habebit in legēda sancti Basili. Ut quis domū venerabilis Heradius noīe suam habebat vnicam quā disponebat dñi consecrare. Diabolus hō callidus astutus inflāmanit supradū vnu de seruis suis in amore puelle. Dicū impossibile iudicare posse in amplerū nobilis puelle: et dñi sui filie peruenire accessuit maleficū quendā subfidiū ad eo t auriliū postulans promissio pīcia. Eui ille respondit: Si via mittam te ad dñm meū diabolū: cui si volueris obtēperare fauebit tibi t cōpletū erit desiderium tuū: t prospera queq; succēdet. Id quē iuuenis ibo inquit: sed modum terminūq; eūdi insinua. Ille igitur malescens ad diabolū per predictū iuuenem misit hec yerba. Qm̄ quidem mi die suum meū est oēs quos possam tueadū ducere voluntati mitto tibi hūc iuuenē: pīcio te vt sūt desiderium assequatur. Et dās hāc epistolaz iuueni dīcit: Clade tali hora noctis ad monumētū cuiuslā gētilis: ibiq; acclama demonem: t hanc chartam in aere exalta: et statim aderit tibi. Qui iuuenis hoc faciēs: subito apparuit tenebriātū princeps cū sua comititia. Et epistola perfecta dīxit ad eum: Credo ī me. Qui ait: Credo dñ. Et dialobus: Abnegas deum tuū. Eui respon dit: Abnego. Diriteq; diabolus: Ne a te decipiar: fac mihi manu tua scripturā in quo cōfitearis te xpo t baptismo t christiane renūciare pīfessioni. Qui fecit latērum qualiter xpo abrenūciasset: t dialobi seruituti se mācipasset. At dialobus missus spiritibus fornicationis ad eos puelle inflāmandū in amore iuuenis disparuit. Postea aliquid elapsis dieb̄ adeo puelle in iuuenis amore cōuersa est: vt patri diceret vel nishi iuuenis

Sermo

III

nem talē in virū tradas: vel mortuam
me cito videbis. Et cuz nullā persuasio-
ne possit eā pater lugēs & dolēs ab hoc
xposito amouere: eam predictō iuueni-
delpōsauit. Qui cum diebus aliquibus
moareb̄ cū vxore sua nouiter ducta no-
tatus est o multis & nihil xpianitatis
erat in eo. Videbat eū ecclēsias fugere:
crucis signū horreare: et dei vba sperne-
re atq; alia facere que bono viro nō cō-
uenient. Retulerunt hi qui obseruabant
vrox sue qui viderāt: quidye de iuuenē
lentirē. Illa vō diligenter inquirendo a
viro didicit veritatē: pertimescēs val-
de iuuenē fierit vt ambo ad sanctū Baz-
iliū pergeret. Ad quē cū venissent: t̄ si-
biloia narrassent: ait ad iuuenē. Vis re-
verti fili. Vellem inquit sed nō possum. I
Obligatus em̄ sum scriptura ppria ad
diabolū serviendū. Lui Basilis: Nō sit
nbi cure. Benignus em̄ est dñs t̄ te pe-
nitentem suscipiet. Et continuus appre-
hendē enī signū crucis impressit in frō-
tem eius: inclusumq; in cellula quadā:
post tre dies eum visitavit. Quē iuue-
nis libēter vidit. dicitq; O pater terri-
biles sunt damores demonū qui tenen-
tes scriptum meum in manu dicit: Tu
venisti ad nos: t̄ nō nos ad te: dixitq; ei
lancē Basilis: Noli timere fili. Et ite-
rum eo recluso pro ipso oravit. Post ali-
quot dies iterum visitavit eum. Lui iu-
uenis ait: O pater alōge nūc audio cla-
mores demonū t̄ minas: t̄ non video
ipso. Quo cōfortato sanctus Basilis
discellit. Aliis vō die ad eū redit. Lui iu-
uenis: Bene inq; me habeo pater. Vidi
hāq; bodie in visu te pugnātē et vin-
centē diabolū. Post hec educes eū: clerū
et populi fecit cōgregari: t̄ oēs monuit
orare p̄ iuuenē quē tenēs manu duce-
bat ad ecclēsiā. Et ecce diabolus cū sua
comitiua ad eū venit: t̄ conabat rapere
iuuenem de manu eius. Iuuenis autem
clamabat: Sancte dei adiuua me. Dia-
bolus vō dicebat: O Basil preiudicas
mihi. Ipse venit ad me: Ecce ego teneo
tūs scriptū. Tūc oēs qui aderāt clamaz-

uerū Kyrieleyson. Et orante Basileo:
Ecce charta per aerē delata et ab omnib;
bus visa venit ad manus Basilij: quam
ipse suscipiens dirit iuueni: Egnoscis
has litteras frater: t̄ ille. Mee sunt do-
mine. t̄ fregit Basilis scriptū in signū
remissionis culpe tam grandis: t̄ regu-
lam sibi bene viuēdi docuit. Recepit er-
go iuuenis tanti sceleris remissionē qui
dei reliquerat: qui diabolo se dederat:
qui salutem suam in oblivionem tradis-
derat. O amplitudo misericordie dei. O
abundantia diuine pacis. Quis despes-
rabit? O omnū peccatorō portus: refus-
giū salus t̄ vita. Reuertimini ergo pec-
catores ad deū nō terreamini peccatorū
magnitudine: quocūq; pētō longe mas-
ter est dei misa quā nobis sua gratia hic
impartiri dignetur vltimo nos perdus-
cēs ad eternā gloriam. Amen.

Sermo. iiiij.

Enite ad me

oēs qui laboratis et
onerati estis. Iterum
vbi. 5. Nihil si recte
cōspicimus debilius
est humana mente: q
velut arūdo a vēto agitata: facile moue-
tur: facile flectitur: facileq; a bono ince-
pro deficit: t̄ ad malum cōvertitur. Est
vtiq; hec in multis infirmitas laborio-
sa: vt post penitentiā post suscep̄taz in-
dulgentiā peccatorō relabantur in sceles-
ra multoplura illis a quibus per antea
fuerāt absolunti. Quib; volēs deus ostē-
dere suaz charitatē eos ad se vocat etiā
succurrere huic necessitati sua benigni-
tate spopōdēs. Ait ei: Enite ad me om-
nes qui laboratis: scz lepius peccando.
peccata multaq; infimul aggregādo qz
et yobis sum indulgere paratus. Ad
quod plenissimū intelligendum est in p̄re-

99 iiiij